

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

**Sveti Peter Forerij (Fourier)
in škof rezenški Mihael Wittmann,
vstanovnika kongregacije ubogih
šolskih sester „de Notre Dame“.**

II. Škof Mihael Wittmann.

(Dalje.)

Divjala je strašna vojska med Napoleonom I. in Francem Avstrijskim. Rezen so Francozi dne 23. aprila 1809 vzeli v naskoku. Del mesta in tudi duhovsko semenišče je vničil ogenj. V strašni zmedenosti, v ognju, v žvižganju krogelj, v pouličnem boju, ko je moral prestopljati trupla mrličev in gaziti v krvi, ni izgubil poguma vrli naš rektor Wittmann. Pomagati, tolažiti z Bogom spravljati to je bila njegova edina skrb, edino delo. Wittmann je izgubil tisti dan v požaru semenišča vso svojo imovino. Nekaj dni prej, sluteč nesrečo, ki se je bližala, je rešil v varen kraj župnijske knjige in nekaj semeniškega in župnijskega denarja. Ko je gorelo semenišče, rešil je uradni pečatnik, svoj brevir, sveto razpelo, par knjig, mašni kelih in ne- nekaj perila, vse drugo je prepustil plamenu. Pisal mu je neki prijatelj po požaru: „Vašo nesrečo sem doznal. Bog Vas je vedno vodil po svojih potih. Kakor se kaže, ne smete Vi ničesar imeti na svetu. O da bi bile saj knjige in Vaši rokopisi rešeni! Bog je od Vas zahteval Izakovo daritev. Nič naj Vas ne skrbi, Bog je Vaše plačilo.“

Po sovražnikovem odhodu se je začela šele prava beda in pomanjkanje vsega za

Wittmanna. Sam ni imel ničesar. Le enkrat na dan je sam v svoji sobici jedel, da je zamogel pomagati svojim ubogim župljanom, kateri so trpeli bedo in lakoto. Prosil in beračil je povsod, kjer je mogel, da je pomagal siromakom. Leta 1813. so mu naložili zopet oskrbovanje vojaške bolnišnice, v kateri so vojaki za kužno boleznijo umirali. Tudi Wittmann se je zopet nalezel kužne bolezni legarja. Pobožno je prejel svete zakramente; že pred boleznijo je napravil ginljivo oporoko, v kateri pa ni imel skoraj ničesar zapuščati. Zdravniki so ga bili že izbrisali iz vrste živečih.

A Bog je svojega služabnika ozdravil na čuden način in sicer, kakor je sam zatrjeval, po solzah, katere je točil pred svetim obhajilom in po daritvi sv. maše.

Po svoji bolezni je blagi mož že celih 15 let delal kakor stolni župnik, in ko je bil leta 1829 izbran pomožnim škofom Rezenskim, z naslovom škofa Komanskega, ločil se je Wittmann na prigovarjanje škofa Sailer in papeževega nuncija od stolne župnije.

Iskreno je vedno želel blagi mož izročiti šolo in vzgojo deklic ženskim samostanom, ker je bil prepričan, da so redovnice zato delo najbolj sposobne in najbolj pripravne in da se le one popolnoma morejo žrtvovati svojemu težavnemu poklicu. Redovniške učiteljice namreč najlože nosijo svoje gojenke v srcu, molijo zanje in zanje trpé.

Versko-nravno življenje dežele, mest in vasi je odvisno od dobre krščanske

vzgoje ženske mladine. Zato je sklenil Wittmann ustanoviti na podlagi starega, po sv. Petru Fourieru ustanovljenega reda, nov red, kateri bi imel namen vzgajati deklice po nekako premenjenem, času bolj primernem načinu.

Skoraj zadnje delo blaženega moža je bila vstanovitev društva Bogu posvečenih devic „ubogih šolskih sester de Notre Dame“. Pomagaia mu je pri tem delu pobožna devica in zvesto mu vdana duhovna hči Karolina Gerhardinger. Prvi samostanček naj bi se bil pobožnim devicam odprl v mestecu Neunburg na Bavarskem. Ob smrtni postelji škofa Wittmanna je prosil eden najboljših in najvrednejših učencev njegovih blagoslova v Neunburg potujoči Karolini, katera naj bi se tam pogajala zaradi vstanovitve novega prvega samostana. 4. marca 1833. brž po svojem povratku iz Neunburga je hitel oče Siegert k svojemu škofu. Smrtno oslavljen se je ta privzdignil na postelji, ter poslušal pazljivo in veselo poročilo o srečni obravnavi v Neunburg-u. Mirno in zadovoljno se je zopet vlegel na bolniško posteljo.

Po teh vrsticah o prvem samostanu v Neunburg-u, moramo še nekoliko povedati o življenju in o blaženi smrti družega vstanovnika reda „ubogih šolskih sester De Notre Dame“.

Wittmann je bil učenjak, kateri je obogatil bogoslovno in sploh nabožno slovstvo s krasnimi deli. Bil je goreč, neutruden dušni pastir. Ljubil je posebno otroke, katerim je bil pravi oče; bil je podpornik vdovam in sirotam, za katere je žrtvoval ves svoj imetek, vse svoje dohodke. Za reveže in siromake je postal sam siromak, ki je prosil in beračil pri premožnih ljudeh, da je zamogel pomagati nesrečnikom v potrebi in bedi. Bolnikom je bil duhovni tolažitelj in delilec milosti božje posebno o njih zadnjem boju; — da na kratko rečemo: bil je vse vsem. Imel je sicer kakor vsak zaslužen mož, blagi Wittman sovražnike in nasprotnike tudi v vladnih krogih. In to posebno zato, ker je mnogokrat z ostro besedo in nevstrašeno branil pravice svete cerkve posebno v šolskih in zakon-

skih zadevah. Vender je moža vse visoko spoštovalo in častilo; celo njegovi nasprotniki so priznavali, da je Wittmann mož brez madeža, goreč, dobrotin, nevtruden duhovnik, prav kakor svetnik.

I. Bilc.

(Dalje prihodnjič.)

XXII. nedelja po binkoštih.

Dajte torej cesarju, kar je cesarjevega. (Mat. 22.)

Mala hišica treba reda, če hočejo v njej živeti ljudje. „Dajte torej hišnemu očetu, kar je hišnega očeta,“ zahteva se po pravici. Neznatni srenji na deželi je potreben red, da bodo zadovoljni mogli biti v tej srenji živeči. „Dajte županu, kar je županovega,“ je potrebna zahteva. Če je že uborni hišici in skromni srenji potreben red in z redom mir — koliko važnejša zahteva po teh blaženih posestvih bo veliki državi, ki jej načeluje kronana glava: kralj ali cesar. Zato je nad vse potrebe v tej veliki skupini postaviti ta, ki nam je riše današnji sveti evangelij z besedo: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega.“

Premislimo, dragi, v svoj prid, v prid onih, s kojimi nam je živeti in v prid celi tej skupini, koji pravimo država — besede: „Dajte torej cesarju, kar je cesarjevega.“

*

V naši avstrijski državi je cesar najviša osebnost. On je nedotakljiv; Gospod je življenju in smrti svojih podložnih. Vsako razžaljenje njegovega imena se ostro kaznuje, lepo vedenje do njegove osebe in tako, ki je koristno za vso državo, se pa radodarno odlikuje. Sama svetopisemska beseda nas po današnjem sv. evangeliju do tega bodri govoreč: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega“ — čast torej komur čast.

Cesar ne more priti do vsacega nas ter mu govoriti in veleovati iz obličja v obličje. Zato ima po širni svoji državi namestnikov, ki so postavljeni v njegovem imenu. Ta deželna gosposka nam zapoveduje v svētnih zadevah — in da smo jej

pokorni, to je naša dolžnost. Spoštovati jo moramo, ker posluje mesto cesarja. In ne le radi strahu pred njo — ker nosi meč — jej moramo biti vbogljivi, nego radi svetopisemskega besedila, ki naj nam do duše zveni: „Vsak človek bodi viši oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod, nego od Boga: katera pa je, postavljena je od Boga.“ (Rimlj. 13, 1.)

A ne le vladarju in njegovim pooblaščenem sploh naj smo podložni, da izpolnimo evangeljsko zapoved: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega“ — svetna gosposka potrebuje namreč duhovske prav tako kakor duhovska svetnè. — Da se ohrani lep red, morata druga drugi biti v podporo. — Zato bomo popolnoma izpolnovali zapoved: „Kar je cesarjevega — cesarju“ takrat, kadar bomo spoštovali tudi duhovsko gosposko, ki naj je do svètne prijazna; z njo edina in njej pomagalka.

In še na drug način zamoremo izpolnovati naročilo „Kar je cesarjevega — cesarju.“ — Morda biva več mojih poslušalcev po raznih učilnah, kjer poučujejo skrbni učitelji in vestne učiteljice. Kedo nam je pa vstanovil te šole in nam preskrbel v teh šolah nas učečih? Odgovor: Po cesarjevi odredbi so vstanovljene te šole in njegova volja je ta, da smo podložni v njih učenikom in jim poslušni. Te besede, dragi, ki jih ponesemo iz tihega pristana naših šol vün v življenje, te nam bodo odmevale kakor glasno zvonilo v našem notranjem vse dni našega poznejega živjenja.

A še daljnih dolžnosti današnja evangeljska zapoved „Cesarju, kar je cesarjevega“ v nas budi. Vsaka hiša v cesarstvu naj bo zase kakor majhen, lepo vrejeno kraljestvo. Stariši v hiši naj bi bili kakor vladarji, otroci in posli pa njim poslušni in podložni. Kako srečna bi bila vsa država, ko bi v vsaki njenih hiš z vso častjo vladala oče in mati in bi se v mirni ljubezni zbirala krog nju vsa rodovina.

Zato hočemo mi vsi po božji zapovedi „Spoštuj očeta in mater“ se ravnaoč pripomoči v to, da bo prava krščanska vsaka naših hiš — in srečna bo iz tisoč ter tisoč

takih krščanskih naših naselbin sestavljena celotna nam država.

* * *

Bogu darujoč dušo in vest in cesarju zvestobo dosežemo, dragi, v svojem življenju brezdvombeno teh dragocenih posestvin — da pridemo v vsem do zaželenega reda in miru. V takem redu in miru nam bode pa lahko izvrševati vseh teh nalog in opravil, kakoršnih zahteva od nas vsacega nas poklic.

Dragi! Sveta cerkev ob svoji najsvetejši daritvi, sveti maši, izrečno imenuje razum papeževega in v tistem okraju vladajočega škofa tudi cesarjevo ime proseč za njegov vsestranski blagor. — Bodi nam ta njena častitljiva šega merodajen kazalec za naše življenje: kako nam spoštovati najvišjo glavo v naši državi, cesarja, ter povzemati ga v svojo gorko molitev. Uči naj nas kako naj se v molitvi spominjamo sploh vsake nam po Bogu dane oblasti. Bode naj nam namig, da prav s tako molitvijo lajšamo svoje zasebno življenje proseč v njej tudi tega si zaželenega dôbra; da bi še nam bili srčno vdani vsi oni, kojim načelujemo mi sami, koje imenujemo svoje si podanike. Amen.

Bog biva.

Nevernik je rekel v svojem srcu: Ni Boga!

Zato te prosim, stopi pod nebni obok in tam reci, ako se upaš: Ni Boga!

Izusti to strašno trditev in slednja zvezda nad teboj ti oponosi temoto tvojega razuma; slednji glas v stvarstvu — sloneč na močnih vetrovih — bode obtugoval tvojo brezdanjo nes pamet. Torej misliš, da ni Boga?

Kdo pa je razgrnil tam gori modri obok in kedo zapisal ob njegovi širini žareče črke brezsmrtnosti? Kedo je vpodobil zeleno zemljo z njenimi žumorečimi in pa šumečimi ter bučnimi vodami? Kedo je posejal sredi po morjevi plati teh bujnih otokov? Kedo je vtemeljil podstave nebotičnim goram? Kedo zagrinja z oblaki nebo in kedo vbira ob nastali nevihti gromu tisti osorni glas, ki zabuča na izhodu in odbuci

na zahodu; kedo prižiga ta gromov glas spremljajoči blisk, švigajoč skozi nebno temino. Kedo je odločil orlu varno gnjezdo tam, kjer ima vihar svoj dom in kedo je golobu pripravil ono tihotno bivališče, po kojem odmeva sedaj njega otožno zglasovanje? Kedo je tebe sestavil, človek, s tvojim tako popolnim telesom, z jasno lučjo tvojega uma in bistrim svetilom tvoje pameti.

Bi-li tudi ti mogel z brezmodro trditvijo na dan: Ni Boga?

Gospica Posavka.

Prijazne besede.

Mati — posvari otroka, ki kaj nápak stori s prijaznimi besedami. Materine besede pridobe otročje srce in mu bodo donele še tedaj svareče v ušesih, ko boš ti že v hladni zemlji. Materine besede so nepozabljive, spominj jih ohrani kakor kak zaklad.

Mož — bodi ljubezniv in prijazen s svojo ženo. Kadar prideš domov, pozdravi z lepim pozdravom njo, ki te je čakala s hrepenenjem. Pomisli, da tudi njo teže razne skrbi, nikar jej ne povečuj njenih težav! Ako občuješ z njo prijazno, mislila bo ob ločitvi na te z veseljem in želela, da se vrneš.

Prijatelj — govori s svojim prijateljem ljubeznivo in zaupno. Neprijazna beseda bi ga zbodla globoko, morda ranila neozdravljivo. Kajti kolikor bolj vaju veže vez ljubezni, toliko lažje se raztrga in nastane toliko hujše sovraštvo.

Človek — govori dobrotno in prijazno s sočlovekom. Zaupljive besede vzbude zaupanje; mrzle, napuhnjene besede napravljajo sovraštvo in ti odtuj ujejo ljudi. Naj bodo okoliščine kakoršnekoli, mile in prijazne besede obrode bogate in sladke sadove. Hude besede rode grenke sadove. Malo stanejo prijazne in dobre besede, ali pridobe ti veliko. Tvoj značaj ti požlahtnijo in iz drugih izvabijo prijazne odgovore. Hude besede včinijo isto, kar olje vlito na ogenj. Mrzle besede store, da postanejo ljudje mrzli; goreče pa jih ogrejejo. Grenke besede ljudem življenje ogrene, in jezne jih vjeze. Toliko slabih besed se izpregovori, da je potreba, tudi dobrim dati njihovih pravic. Sliši se med ljudmi prazno in nečimrno, nespametno in prenagljeno govorjenje, slišijo se sovražne in togotne, a čujejo se tudi prijazne in mirne besede. Prijazne besede zapuste v poslušalčevi duši

prijazen spominj ter ga tolaže in pomire. Če ljubeznivo in milostno z njim govoriš, postane ga sram njegove neprijaznosti in to ga prisili, da ti odgovori prijazno. Poskusi in kmalu se prepričaš, kako prave čudeže delajo prijazne besede.

Iz Marijanhilskega koledra za leto 1904.

Župnik Jos. Plantarič.

Novi hiši.

Po smrti svojega sorodnika je podedoval plemeniti Franjo ogromno posestvo. Bilo je neobdelano in popolnoma zapuščeno — samo močvirje in peščeno ozemlje. Plemič je dolgo premišljal, kako bi je spravil v red, da mu bode rodovitno. Umno narejeni načrt polagoma izvrši ter vredi zelo lepo vso to zapuščino.

Kakor vsako leto, pride tudi letos mnogo gospode tu sem na izpremembo zraka. Videč to zalo planjavo ugiba nekateri, kedo da bi bil posestnik tega raja.

Priletni učitelj, ki pozna plemenitega gospodarja izza šolskih klopi, tudi dojde nekega dne, ker bi on še prav posebno rad videl, kako ima vse razvrščeno. Gospodar mu razkazuje to in ono. Učitelj pregleduje vse z največjim zanimanjem. Slednjič pa izreče sodbo tako-le: Krasno je vse, a glavne stvari pa vendar le manjka tej veseli posestvi.

Ko je Vsemogočni vstvaril bujni raj, postavil je vanj tudi človeka: tako je učitelj postavil.

Plemenitaš je molčal; a ni pozabil teh učiteljevih tehtnih besedi.

Prišla je mrzla zima, za njo prijetna vigred in potem zopet čas za letovičarje.

Zato zopet pridejo navadni izletniki; med njimi tudi stari učitelj v to plemenitnikovo naselbino. Takoj učitelj ugleda nekaj novega na posestvu svojega prijatelja — bili ste dozidani dve lični hiši.

Oko starčeku zablišči. Za roko prime plemenitega posestnika in mu šepne: Plemeniti Franjo! prav dobro sem vedel, da me razume vaše mehko srce. Vaše lepo delo je sedaj završil — ljubezni čin.

Novi hiši na plemenitnikovini pa ste bili prva sirotišnica in druga šola.

Gospica Lidija.

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja šteje letos **76.058 udov**, to je **3988 manj** kakor lansko leto, ko smo bili dospeli do prečastnega števila 80.046 udov. Po posameznih škofijah, oziroma krajih, je število sledeče:

	udov:
1. Goriška nadškofija	8301 (— 396)
2. Krška škofija	6205 (— 360)
3. Lavantinska škofija	23293 (— 2115)
4. Ljubljanska škofija	30398 (— 915)
5. Tržaško-koperska škofija	4048 (— 220)
6. Sekovska škofija	560 (— 4)
7. Somboteljska škofija	306 (— 40)
8. Zagrebška nadškofija	423 (— 23)
9. Senjska škofija	188 (— 5)
10. Poreška škofija	102 (— 30)
11. Djakovska škofija	63 (— 3)
12. Bosna	214 (— 15)
13. Videmska nadškofija	175 (— 8)
14. Razni kraji	472 (— 50)
15. Amerikanci	1119 (— 137)
16. Afrika in Azija	191 (— 51)
Skupaj	76058 (— 3988)

Ta razkaz nam kaže, da smo po treh pokrajinah napredovali; zlasti so se odlikovali Amerikanci, ki štejejo 137 udov več nego lansko leto. Po raznih krajih je 50 udov več, v sekovski škofiji 4. — Nazadek se kaže po škofijah, oziroma krajih: Lavantinska 2115, ljubljanska 915, goriška 396, krška 360, tržaško-koperska 220, Afrika in Azija 51, somboteljska 40, poreška 30, zagrebška 23, bosniška 15, videmska 8, senjska 5, djakovska 3. — V družbene „zlate bukve“, v katere se po pravilih vpiše vsak novo vstopivši ud, se je zapisalo 7167 novih letnih udov, namreč od številke 234.722 do številke 241.889.

Družba razpošlje svojim udom letos **456.348 knjig**. Pač častno število za mali in še tako razkosani slovenski narod! Če prištejemo te knjige onim, katere je družba sv. Mohorja od svojega obstanka že podala svojim udom, vidimo, da je Slovencem vkup poklonila **9.300.040 iztisov knjig!** V istini pa je to število še precej višje, ker so tu štete le one knjige, ki so jih prejeli udje, natisnjeni in izkazani v naših koledarjih.

Toliko: „Odbor.“ — Vredništvo pa pristavlja: Politika in gola nemodra politika nas pone-

umlja: zato jadramo močnim vetrom v njej sami nazaj in nazaj tudi na polju zlate naše družbe in v vsem menda nazaj ter nazaj. Stresnimo se!

Mučenci.

Starokrščanska povest Milutina Mayerja

(Dalje.)

Valerij je ves čas le poslušal svojega prijatelja, potem pa mu pravi:

„Julij, jaz sem bil davi pri prefektu in mu povedal, kako je vse stvar. Toda on mi ni verjel. Dejal mi je celo, da tako govorim le zato, ker sem tvoj prijatelj. Lucij Metel ima velik vpliv. Danes je bil že petkrat pri njem. Neprenehoma teka na Palatin in prinaša ovadbe. Prikupiti se hoče prefektu in si pridobiti po njem cesarjevo naklonjenost. Prosil sem tudi svojega očeta, da govori zate; ali prefekt se je ven in ven izgovarjal, da ima oster ukaz od cesarja, da naj postopa z vsakim Rimljanom strogo in brezobzirno, ako leti sumnja nanj, da je kristijan.“

„Tega ni bilo treba praviti tvojemu očetu!“ prekine ga Julij.

„Toda čuj me, Julij!“ nadaljuje Valerij. „Jaz sem pripravljen za najino prijateljstvo vse žrtvovati in storiti. Govoril bom zate z Lucijem. Poprosim ga, da se on potegne zate pri prefektu. Dovolj mi to! Tebi se ni treba poniževati pred njim, jaz vse to storim sam.“

„Ne!“ reče Julij.

„Ne!“ potrdi tudi Lukrecija.

„Zame je samo ena rešitev in to je, da s svojo krvijo potrdim svoje prepričanje.“

Tako govore je dvignil mladenič pogled proti nebu, z obličja pa mu je sijala neustrašenost in nada v boljše življenje.

„Oprosti!“ izpregovori Valerij. „Nisem te hotel razžaliti s tem svojim predlogom. Preveč te ljubim in čislam, a se bojim, da bi te ne izgubil.“

„Ne boj se!“ de zopet Julij mirno. „Ako mi ubijejo tudi telo, duše mi ne morejo ubiti. Ona proslavi čista in preporojena zmago nad zlobo. Jaz ne mrzim nikogar, vsem odpuščam, za vse hočem moliti, najbolj pa za Lucija Metela.“

„Amen! . . . Tako bodi!“ pristavi Lukrecija.

Solnce je že zašlo za Jarikulski holmec in na daljnem vzhodu so se vlačile prve sence so-

mraka. Pretorijanci opomnijo Lukrecijo, da morajo v tem času zapreti glavna vrata temnice... Ona se s solznimi očmi poslovila od sina obetaje mu, da ga jutri zopet poseti.

Prijeten večer je skrivnostno objel večni Rim, ki naj postane pozorišče tolikim krvavim prizorom.

Iz globin Mamertinske temnice pa se je še vedno čulo zanosito petje kristijanov, prodiralo v tiho noč in se izgubljalo v višini daljnih tajnostnih prostorov oznanjevaje starodavnemu mestu bližajočo se zoro krščanske slave in zmage!

XIII.

„Smrt kristijanom!“ — razlegalo se je že nekaj tednov po vsem širnem Rimu in krvoločna brezdelna druhal je pričakovala z največjo nestrpnostjo dneva, ko zaukaže cesar borbe v amfiteatru. O ničemer drugem se ni govorilo nego o kristijanih, ki jih vržejo zverinam. Z neko posebno slastjo so pripovedovali Rimljani, da zverjad nekaj dni ni dobivala hrane samo zato, da bi izstradana čim brže planila na krščanske žrtve...

Težko pričakovani dan je napočil naposled. Krog ogromnega Vespazijanovega amfiteatra „Koloseja“ se je gnetla že zarana rimska druhal čakaje iger, ki naj pričnejo krog osme ali devete ure zjutraj.

„Kolosej“ je velikanska pookrogla zgrádba, sezidana iz rezanega kamenja, kjer je bilo prostora sedeminosemdeset tisoč gledalcem. Sedeži v prvi in najnižji vrsti so bili namenjeni rimskim velikašem in duhovnikom. Izmed teh so se odlikovali posebno sijajno ozaljšani sedeži za cesarja in njegovo mnogoštevilno spremstvo. Izza njih so se dvigali polagoma više in više sedeži za manjše odličnike in rimske meščane. Najvišje vrste ali „galerije“, podprte z močnimi kamenitimi stebri, pa je zasedala prosta, brezdelna druhal, ki je postopala po Forumu in po rimskih ulicah, živeča brezbrizno dan za dnevom o milosti rimskega cesarja, ki ji je moral vstrezati, da si pridobi njeno ljubav, menjajočo se vsak hip kakor suščevo vreme.

Druhal je s slastjo in odobravanjem poslušala grozno rjojenje levov, zavijanje hijen, tuljenje volkov, momljanje medveda in bivola in drugih izstradanih zveri, ki so jele sedaj tembolj

besneti in vdelavati, ker so čutile, da so ljudje blizu. Vsa ta zverjad je bila zaprta v močnih železnih kletkah v doljnjih prostorih pod sedeži. Vsak hip se je čulo, kako skačejo gladni levi, tigri in volkovi po kletki in se zaletujejo ob železne rešetke. Mnoge Rimljane je navdajala z groznim strahom misel: kaj bi bilo, ko bi vsa ta gladna zverjad zdajci planila iz svojih zaporov? Od groze so trepetali, kakor da bi jih tresla najhujša mrzlica. V druge prostore, ki so bili pod sedeži nižjih vrst, so vteknili kristijane, ki so bili namenjeni zverinam. Privedli so jih semkaj še pred polnočjo. Precej jih je bilo, gotovo krog tri, četiri sto. Med njimi so bili starčki, možje, žene in otroci. Niso se ozirali ni na starost, ni na spol, nego vse od kraja so gnali v gledališče. Tu ni bilo nobenega obzira ali usmiljenja. Kdorkoli je nosil najmanjše znamenje krščanstva, naj se vrže po cesarjevem ukazni zverjadi. Vojaški oddelki so krožili krog Koloseja in pazili na red, ob vratih pa, koder se je šlo v gledališče, so bile povsod podvojene straže. Razen teh so prihajali sužnji črnci z grabljami zato, da bi po vsaki krvavi borbi poravnali pesek v gledališču.

Malo pred šesto uro so odprli vrata kolosejska in nestrpna množica je kakor podivjana prihrula noter. Tu so se psovali, suvali, kleli, tolkli s pestmi in kričali, da bi bil človek skoraj oglušil. Vojaki so morali vsak kip opominjati razurdano druhal in naperjati proti njej dolga kopja in ostre sulice, da jih vsaj nekoliko vmire in vrede. Nagloma so se polnili vsi srednji, gornji in najvišji sedeži. Stopnjema se je dvigala glava od glave. Na tisoče ust je šepetalo in žuborelo kakor morski valovi. Le cesarski sedež in sedeži rimskih velikašev so bili še prazni. Ali tudi ti so se jeli sčasoma polniti. Vsak čas je prišel kak vitez, senator ali kak visok častnik in drugi dostojanstveniki. Prihajalo je brez števila uglednih rimskih gospej in deklic v bogatih oblekah z bisernicami, dragimi uhani in naročnicami od zlata in dragih kamenov. Najkasneje so došli duhovenski zbori z vrhovnim svečenikom v belih togah, širokoobrobljenih s škrlatom. Že je bilo gledališče polno, čakali so le še cesarja. Naposled se prikaže tudi on. Oblečen s svilenom, z zlatom pretkano obleko, z zlatim vencem vrh čela in v škrlatastem obuvalu, posejenim z dragocnim kamenjem, je stopal oholo in dostojanstveno sredi svoje telesne straže, tajnih svetnikov, vrhov-

nih komornikov in stotin sužnjev in sužnjic. Ves Kolosej ga pozdravlja klicaje:

„Zdravo, cesar! . . . Slava imperatorju!“

On pa je nalahko nagnil glavo zahvaljevaje se na oduševljenih pozdravih in vzklikih in zasel svoj prestol, za njim pa njegovi služabniki in uradniki. Nad njim je bilo razprostrto težko škr-latasto zagrinjalo z zlatimi resami, pritrjeno na četirih visokih stebrih od pozlačene medi, ki so bili okrašeni s palmovimi in lavorovimi venci. Vrh vsakega stebra je tičal rimski orel. Na vsaki strani cesarjevega sedeža so stale posode z žer-javico, ki so sipali nanjo sužnji kadilo in druge vzhodnje dišave. Lahek kadilni dim in vonjava je napolnjevala vzduh amfiteatra.

Zdajci migne cesar, da naj se začno igre. Trobente zatrobijo in njihov zategnjeni močni zvok se razlega po vsem gledališču. Vsi tisoči, ki so neprestano šumeli, vpili in se razgovarjali, mahoma obmolknejo. Vsi so napeto upirali oči v vrata, ki naj stopijo skozi nje borilci in kri-stijani.

Naposled se odpro ogromna vrata in na po-zorišče stopijo najprej borilci ali „gladiatorji“ v lepih medenih oklepih, s šlemi, ščiti in kratkimi meči. Ž njimi vred se prikažejo tudi „retiarji“, oboroženi samo z dolgim železnim trizobom (ki je bil podoben današnjim železnim vilam) in z močno mrežo. Retiarji niso niso imeli niti ščitov, niti mečev, niti oklepov, nego so bili jako slabo opravljeni.

Ti nesrečniki so šli važnih korakov krog in krog po pozorišču; potem pa so se ustavili pred sedeži, kjer je bil cesar in njegovo spremstvo. Dvignili so glavo, roke in orožje kvišku in za-peli s tožnim zamolklim glasom:

„Zdravo, cesar, imperator!
Pozdravljajo te umirajoči! . . .“

Cesar pa je gledal prezirljivo te nesrečnike. Ni trohice usmiljenja ni bilo v njegovem okrut-nem srcu za te bedne ubožce, ki so se morali po njegovi zapovedi med seboj klati in mrcvariti na veselje krvoločni rimski druhali.

Pozdravivši cesarja so stopili na sredo po-zorišča in krvava igra se je začela.

Gladiatorji v težkih železnih oklepih so prvi planili na „retiarje“, ki so se jako spretno iz-ogibali udarcem z meči in poskušali vsak hip,

kako bi vrgli svojo mrežo nasprotniku na glavo in ga tako premagali. Borba je postajala čedalje strašnejša in nevarnejša za življenje. Rimska dru-hal se je burno obnašala in tulila kakor besna od radosti, kadar je kak gladiator prebodel z mečem retiarja, ki se je največkrat sam zapel v svojo mrežo in pal na tla. Takemu nesrečniku ni bilo usmiljenja. Njega je moral zaklati nasprotnik. Toda druhali je boljše ugajala borba onih retiarjev, ki so zmagali gladiatorje. Ako je bil retiar spreten, mogel je nagloma preobvladati svojega nasprot-nika in sicer prav tisti hip, ko ga je hotel gla-diator prebosti z mečem. Retiar mu je namreč hitro vrgel mrežo preko glave in ramena, ga tako vjel in z železnim trozobom vrgel na zemljo . . . Tedaj pa je nastalo nepopisno veselje v gledalcih. Druhal je ploskala z rokami, topotala z nogami, vpila, drla se na vse grlo in hvalisala retiarja.

Zmagoviti retiar je stopil z desno nogo svo-jemu nasprotniku na vrat in se ozrl ponosno po klopeh, po mnogobrojnih gledalcih, ki so mu plo-kali. Premagani gladiator je dvignil v smrtnem strahu desnico kvišku, kar je pomenilo, da ce-sarja in zbrano množico prosi milosti, da bi ga ne zaklal retiar. Vsa druhal je pomolila roke proti njemu obrnivši palec nizdolu. Ko je to videl ne-srečni zmaganeec, omahnila mu je tresoča se roka na zemljo. Vse ljudstvo je zahtevalo, da naj ga usmrti retiar. Edino upanje njegovo je bil še cesar. On ga je vkljub zahtevanju druhali mogel po-milovati.

Cesar je gledal nekaj časa predse in nalašč pustil ves amfiteater v mrzlični napetosti. Vender ni hotel ogorčiti razdraženega ljudstva, pa zato naposled še on iztegne desnico in obrne palec nizdolu . . . Vide to, začne druhal še huje tuliti, teptati z nogami in klicati cesarju . . .

Emonski.

(Dalje prihodnjič.)

Z r n j e.

Kdo taji vstajenje? Ko je polkovnik pl. Man-stein slišal človeka govoriti, da ne veruje v vsta-jenje in večno življenje, je rekel: „Ta človek živi gotovo živali podobno, ker meni, da kakor žival tudi on ostane v zemlji.“

L. P.

Kako zna Bog čuvati. Bil je sopraznik sv. Marka evangelista. Sila dolgb procesija se je vila iz župne cerkve trnovske proti podružnici sv. Jurija v Bistrici. Iz vseh vasi, bližnjih in zelo oddaljenih, je prihitelo mnogo ljudstva, ki se je pomikalo, vsaka vas za svojim križem, med molitvijo litanij in sv. rožnega venca do bistriške podružnice. Cerkev srednje velikosti je bila polna, in krog cerkve je stalo na stotine župljanov, ki niso mogli več v cerkev. Goreče so ljudje molili, da jim Bog milostno blagoslovi polja in da jih obvaruje vsake nesreče in nezgode. Po končani slovesnosti se je vrnila procesija med slovesnim zvonjenjem obeh cerkva v župno cerkev trnovsko, kjer je bila pobožnost sklenjena s sklepnimi molitvami in s tiho sv. mašo. Ljudstvo se je razšlo. Par ur pozneje se je v enem trenutku z velikim pokom in ropotom, ki se je slišal četrť ure daleč, zrušila vsa streha cerkve sv. Jurija od prezbiterja do zvonika, potegnivši seboj velik del zidovja na tla, in gost oblak prahu se je vzdignil od podrtine kvišku. V cerkvi ni bilo razun razpoklin na oboku nobene skode; krog cerkve, so pa stali več seženj visoki kupi podstresja nakopičeni. Od zvonaj je bila sicer lepa cerkev bolj mirini podobna nego hiši božji. — Strohnelo ja strešno tramovje, razklenilo se ter streho in del zida pahnilo raz cerkve. Da se je to pripetilo pred nekaj ur, med službo božjo, kaka groza bi nastala v cerkvi. Tudi skoraj vsi ljudje, ki so stali krog cerkve, bi bili potrti in usmrćeni. Zares roka božja je tu obvarovala našo župnijo strašne nesreče! — Preteklo je od takrat že mnogo let, a ljudje se še danes živo spominjajo tega silnega dogodka.

D. B. c.

Kronika ljubljanska škofijska.

Premilostni gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič, knežskof ljubljanski, je vodil škofijsko sinodo od 30. avgusta do 4. septembra. Sinode se je udeležilo 367 duhovnikov. — 5. sept. se je odpeljal v Skofjo Loko radi vizitacije uršulinskega samostana.

7. septembra je ondi sprejel redovne obljube, ki so jih napravile s. Emerika Šinkovec, s. Baptista Molinaro, s. Kristina Mikuš, s. Genovefa Legan, s. Doroteja Koncilija, s. Cita Srebotnjak; preoblečene pa so bile gospodičine: Marija Pöck, Emilija Wagner in Terezija Bizjak. Istega dne zvečer se je odpeljal v Staro cerkev na Kočevskem, ker je 8. sept. sprejel v Marijino družbo 91 deklet. Vrnivši se v Ljubljano se je odpeljal ob 11ih po noči v Oglej in na sv. Goro ob Gorici. V Ogleju je romarjem pridigoval in imel pontifikalno sveto mašo. 13. septembra je sprejel v Toplicah pri Novem Mestu v Marijino družbo 12 mladeničev in nad 200 deklet. — 14. sept. je v Šent Vidu pri Zatičini sprejel na novo v Marijino družbo 20 deklet in nekaj mladeničev. Hkrati je tudi tu, kakor povsod, pridigoval in izpovedoval. — 15. septembra se je odpeljal na Goričane, kjer je nadalje posloval do svojega odhoda dne 18. oktobra, če ni imel kak nujen opravke v kakem drugem kraju. — 18. sept. je z nagovorom pozdravil Alojznike v njihovi kapelici. — 19. septembra se je odpeljal v Duplje, kjer je dan pozneje instaliral veleč. gosp. Antona Stenovca za župnika. — 21. sept. je bil pri uršulinkah v Skofji Loki, kjer se je vdeležil tudi igre, ki so jo njemu na čast priredile učenke. — 22. septembra je blagoslovil novi deželni dvorec in se tudi vdeležil prve deželnozborske seje. — 26. septembra je vpeljal v Mekinjah Uršulinke ter izpovedoval in pridigal radi shoda Marijine družbe. — 4. oktobra je blagoslovil v Kameniku zastavo društva „Kamenik“ in „Kameniški dom“ ter imel v cerkvi pridigo. — 5. oktobra je maševal pri sv. Primožu nad Kamenikom — 9. okt. je obiskal semenišče in nagovoril bogoslovce. — 11. oktobra se je vdeležil veselice, ki so jo priredili Salezijanci. — Terezijin dan, 15. oktobra, je maševal pri karmeličankah na Selu. — 18. okt. je izpovedoval, pridigoval dopoldne in popoldne v Retčah pri Loki o priliki shoda Marijine družbe.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krome, za četrť leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.